Nieuwsbrief Schaakacademie Apeldoorn 26 – 8 juni 2016

De nieuwsbrief bevat berichten over Schaakacademie Apeldoorn en divers schaaknieuws.
Redactie: Karel van Delft. Nieuwsbrieven staan ook op www.schaakacademieapeldoorn.nl.
Mail karel@kvdc.nl voor contact, nieuwstips alsook aan- en afmelden voor de nieuwsbrief.

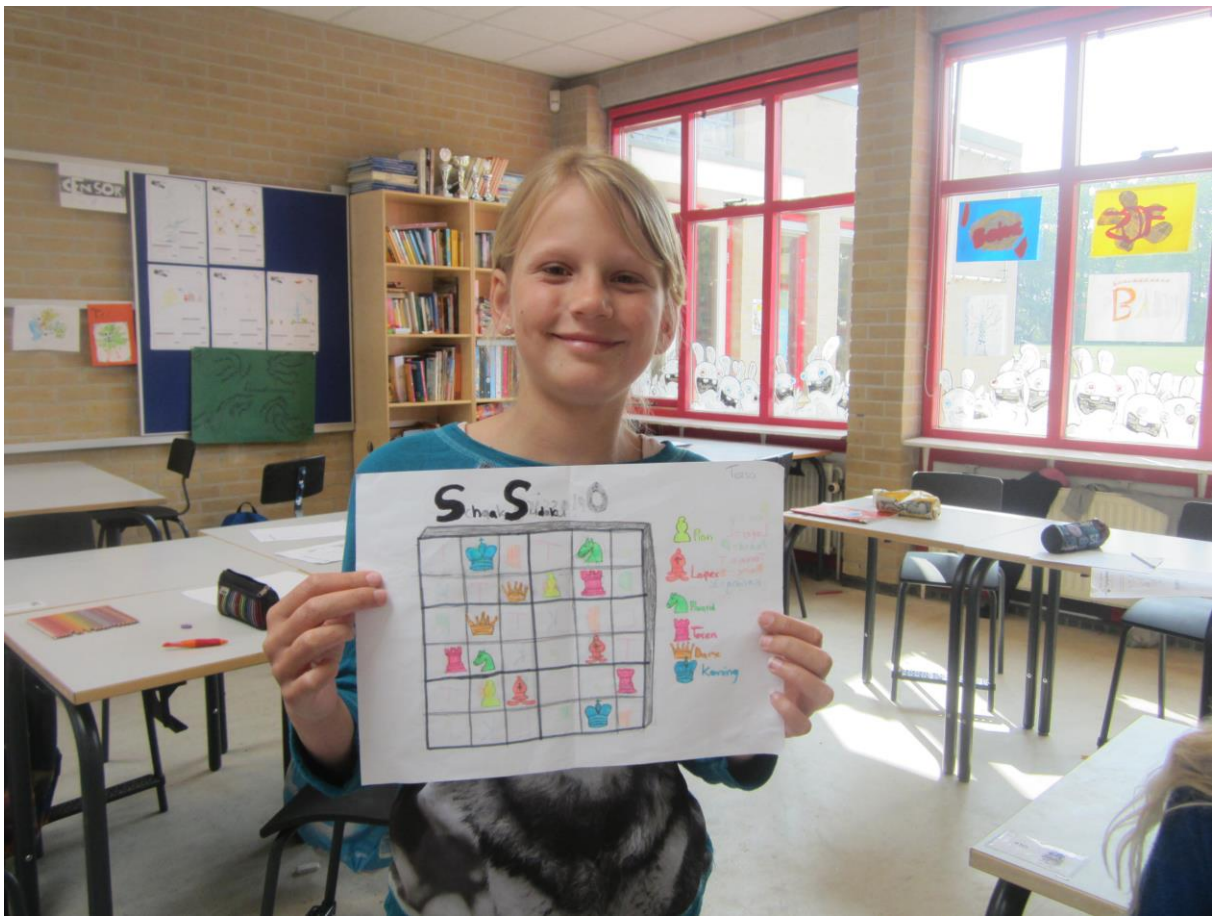

Schaaksudoku van Tessa tijdens Schaakexpressie op cbs Oud Zandbergen. Schaakstukken zijn een aantal punten waard.

Inhoud

- 26e nieuwsbrief Schaakacademie Apeldoorn
- Pinterest pagina Schaakacademie Apeldoorn
- Komend seizoen opnieuw Stertrainingen Schaakacademie Apeldoorn
- Stertrainingsdeelnemers in OKU
- Schaakschool Het Bolwerk: Joker Chess
- Slotsimultaans cbs Oud Zandbergen
- Schaakexpressie op basisscholen
- Dries Wedda wint Open Voorster Kampioenschap 2016
- Stichting Schaakpromotie Apeldoorn: NK Rapidschaak voor Speciale Doelgroepen
- De schaaktop bereiken: talent of sociale determinanten?
- Geboorte-effect bij schakers?
- RIP GM Viktor Korchnoi
- RealChess training app van Sheila Timp
- Indelingskaartjes voor 4 tot 20 spelers
- Praggnanandhaa jongste IM in geschiedenis
- Quote Muhammad Ali: The will must be stronger than the skill
- Kalender

26e nieuwsbrief Schaakacademie Apeldoorn

Deze gratis nieuwsbrief bevat berichten over Schaakacademie Apeldoorn, Apeldoorns schaaknieuws en divers schaaknieuws.
Het nieuws van buiten Apeldoorn betreft vooral schaakeducatieve en psychologische onderwerpen.
De nieuwsbrieven staan op www.schaakacademieapeldoorn.nl. Wie zich aanmeldt als abonnee (via karel@kvdc.nl) krijgt mails met een link naar de meest recente nieuwsbrief.
Op de site kun je partijen uit de nieuwsbrieven in gameviewers naspelen en als pgn-bestand laden.
Diverse lezers leverden een bijdrage aan deze nieuwsbrief. Tips en bijdragen zijn welkom.
Er zijn nu 193 abonnees. Een link staat ook in de Facebook groep Schaakpsychologie (540 leden) en op de FB pagina van Schaakacademie Apeldoorn. Ook sturen diverse clubs de nieuwsbrief naar leden.
Diverse schakers delen de nieuwsbrieven via Facebook met hun vrienden.

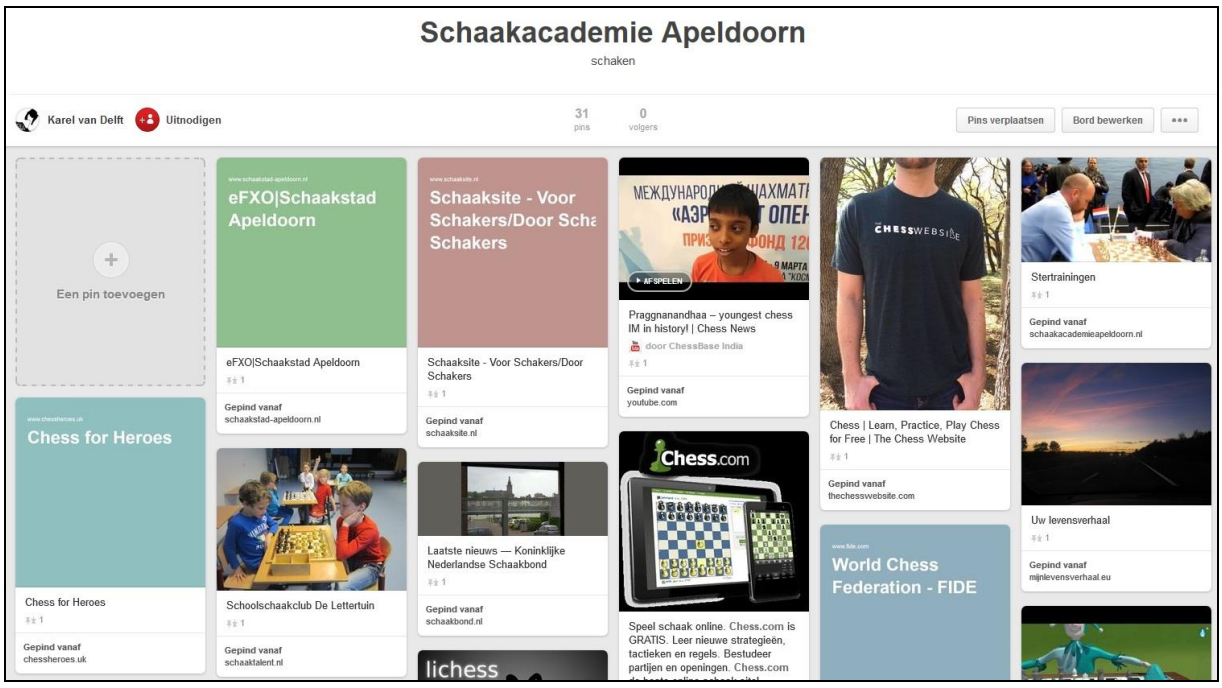

Pinterest pagina Schaakacademie Apeldoorn

Schaakacademie Apeldoorn heeft een Pinterest pagina met interessante links naar schaaksites.

IM Merijn van Delft, Nico Zwirs en Karel van Delft (v.l.n.r.) geven komend seizoen opnieuw Stertrainingen in Apeldoorn.

Komend seizoen opnieuw Stertrainingen Schaakacademie Apeldoorn

Komend seizoen zijn er opnieuw tien Stertrainingen van Schaakacademie Apeldoorn.
IM Merijn van Delft traint een groep op niveau Ster 4/5. Nico Zwirs op niveau Ster 3. Nico Zwirs en Karel van Delft doen samen groepen op niveau Ster 1 en Ster 2. De Ster-cijfers hangen samen met ratingniveaus. Ze zijn slechts een niveau-indicatie. We maken groepen van gelijke speelsterkte.
Gekozen is voor zondagen die in het KNSB-competitieweekeind vallen en een tiende zondag.
De datumkeuze heeft te maken met beschikbaarheid van trainers en Denksportcentrum Apeldoorn.
De twee jongste groepen zijn acht keer van 10.30 – 13.45 uur (kwartier pauze) en de twee oudste groepen van 14.00 – 17.15 uur (kwartier pauze). De vijfde training (meerkamp) en tiende training (thematoernooi) zijn van 12 – 17.30 uur.

Informatie staat ook op www.schaakacademieapeldoorn.nl/stertrainingen.
Zie ook de landelijke Stertrainingen site:
www.stertrainingen.nl/1-ster/1-apeldoorn
www.stertrainingen.nl/2-ster-stap-34/2-apeldoorn
www.stertrainingen.nl/3-ster-stap-45-of-rating-1500-1800/3-apeldoorn
www.stertrainingen.nl/4-ster-stap-56-of-rating-1800-2100/45-apeldoorn

In nieuwsbrieven van afgelopen seizoen staat beschreven wat we in de trainingen hebben gedaan:
www.schaakacademieapeldoorn.nl/nieuwsbrieven.
Omtrent de laatste training van het afgelopen seizoen (Thematoernooi Najdorf 6. Lg5) hebben Merijn van Delft en Nico Zwirs elk een trainingsverslag naar de deelnemers gemaild.

Mick van Randtwijk, op rating één van de zwakke broeders, liet opnieuw van zich horen met een overwinning op FM Dimitri van Leent. De b-pion is ineens niet meer te stoppen (30...Tb4 31. Txc3 dxc3 32. Ld6+).

Mick van Randtwijk – Dimitri van Leent (groep A)

1. e4 c5 2. Pf3 e6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Pc6 5. Pc3 Dc7 6. Le3 a6 7. Le2 Pf6 8. O-O Lb4 9. Pa4 Le7 10. Pxc6 bxc6 11. Pb6 Tb8 12. Pxc8 Dxc8 13. b3 Pxe4 14. Dd3 d5 15. Dxa6 Dxa6 16. Lxa6 Lf6 17. Tac1 Kd7 18. a4 Lc3 19. Ld3 Pd6 20. Tfd1 Thc8 21. Lc5 Pb7 22. Lb6 Ta8 23. Le3 c5 24. Lb5+ Ke7 25. Td3 d4 26. Tcd1 Pd6 27. Lf4 Pxb5 28. axb5 c4 29. bxc4 Txc4 30. b6 *(diagram 2)* 1-0

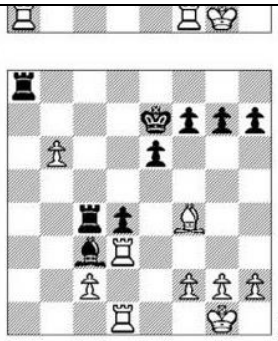

Behalve Lars verging het de overige favorieten wel goed. De partij Ernst-Vrolijk dient nog even gememoreerd te worden vanwege de namen, maar voor een

Uit het rondebulletin van het OKU: Mick van Randtwijk versloeg FM Dimitri van Leent in de A-groep.

Ilan van der Zand was succesvoller in het uitvoeren van combinaties.

Bert Loedermans – Ilan van der Zand (groep C)

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Pc3 Pf6 4. Pf3 Pbd7 5. e3 e6 6. Ld3 dxc4 7. Lxc4 b5 8. Ld3 Lb7 9. a3 a6 10. O-O c5 11. dxc5 Lxc5 12. b4 Le7 13. Lb2 O-O 14. Tc1 Tc8 15. De2 *(diagram 2)* Lxf3 16. Dxf3 Pe5 17. De2 Dxd3 18. De1 Dg6 19. Pe2 Pd3 20. Pf4 Pxf4 21. exf4 Pd5 22. Txc8 Txc8 23. Lc1 Ld6 24. Dd1 Pxf4 25. Lxf4 Lxf4 26. Dd7 Dc2 27. g3 Lh6 28. Td1 Dxd1+ 0-1

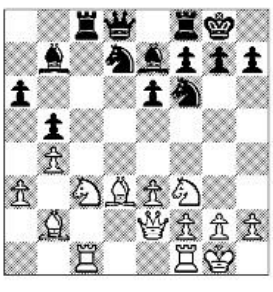

Het duurde in de andere groepen lang voordat de eerste overwinningen vielen.

Uit het rondebulletin van het OKU: winstpartij van Ilan van der Zand in de C-groep.

Stertrainingsdeelnemers in OKU

Diverse Apeldoorners en deelnemers van de Stertraining van Schaakacademie Apeldoorn hebben in het weekeind van 3-5 juni meegedaan aan het Open Kampioenschap van Utrecht.
In de A-groep speelden Thomas Beerdsen, Mick van Randtwijk, Bas de Boer en Dries Wedda.
In de C-groep speelde Ilan van der Zand. Zie www.paulkeres.nl/oku.

Door de kinderen zelf bedacht 'Joker Chess': als je een damsteen inzet mag je drie zetten spelen.

Lois en Stijn overleggen over Solitaire chess.

Elke les doen we een kwartier tactische oefeningen met de Stappenmethode.

Gerben en Jelle spelen Banter blitz tegen Karel. Raphaël denkt mee.

Lois en Vince hebben een schaakhuis gebouwd.

Lois heeft een partij van opa Karel in haar notatieboekje genoteerd, Jasmine heeft een schaakverhaal geschreven.
Lois: www.youtube.com/watch?v=25fyWVaHfdc&feature=youtu.be
Jasmine: www.youtube.com/watch?v=x_4pnEapPQQ&feature=youtu.be

Schaakschool Het Bolwerk: Joker Chess
Meer informatie over de schaakschool staat op www.schaakacademieapeldoorn.nl.

De 35e training (1 juni) waren er drie groepjes en totaal 10 Kinderen. Plus een aantal ouders en broertjes en zusjes die kwamen kijken. Het was afwisselend, leuk en we hebben weer veel geleerd. Aan het eind en het begin van een groep is er vrij schaken: tegen elkaar schaken, op een bord voor vier personen, enzovoort. Kinderen kunnen wat eerder komen of wat langer blijven en vrij schaken met kinderen van een andere groep. We hebben een video gemaakt met een impressie van de schaaklessen: www.youtube.com/watch?v=4cg1hkV4JI8&feature=youtu.be.

Groep 1: Vrij schaken. Schaken voor vier (zelf bedacht Joker Chess, damstenen jokers), Solitaire chess. Stap 1 H15 oef E drie diagrammen, H4 tien diagrammen. Bill Wall partijtjes 1, 4, 5, 6. Cdrom SchaakMat.

Groep beginners: Vrij schaken met vorige groepje en onderling. Boekje ILS vanaf blz 38 t/m 47: 5 manieren verdedigen. Stap 1 H6 inleiding en oef A 5x met herhaling. Cdrom SchaakMat. Partijtje tegen 'Schaken is Cool'. Om beurten paar zetten invoeren.

Groep 2: Vrij schaken. Stap 1 H8 en oef A. Cdrom SchaakMat. Lang leve de koningin (6e kwartier). Vrij schaken op Schaakbord voor vier.

De 36e training (8 juni) waren er drie groepjes en totaal 10 kinderen. Veerle was afwezig wegens een gebroken arm en dufheid door narcose. In het begin hadden we een probleem: het beeldscherm van de laptop ging aan en uit. Dat leek op een virus. Gelukkig heeft vader Rafael Akopian een ICT-bedrijf en hij kon direct voor een oplossing zorgen: de VGA-kabel naar de beamer maakte niet goed contact. Pinnetje recht zetten en alles deed het weer!

Groep 1: Zonder computer, een belevenis op zich. Jasmine las een zelf gemaakt schaakverhaal voor. Lois vroeg afgelopen weekeind aan opa Karel om een genoteerde partij van hem na te spelen. Die wilde Lois zelf ook noteren. Gelukkig had Karel onlangs van Casper Wouters gewonnen in het MuConsult rapid ☺. Lois had tien zetten van de partij in de lange notatie opgeschreven. Die zetten hebben we geanalyseerd. Beide meiden wilden graag in een film. Verder was er vrij schaken en speelden Gerben en Jelle Banter blitz tegen Karel.

Groep beginners: Vrij schaken. Schaakhuis maken (idee van Lois). Stap 1 H6 oef. B.

Groep 2: Eerste zes kaarten van Solitaire chess. Stap 1 H9 oef. A. Cdrom SchaakMat. Film 'Lang leve de koningin' zevende kwartier. Simultaantje tegen Karel.

Simultaan op cbs Oud Zandbergen klas H2.

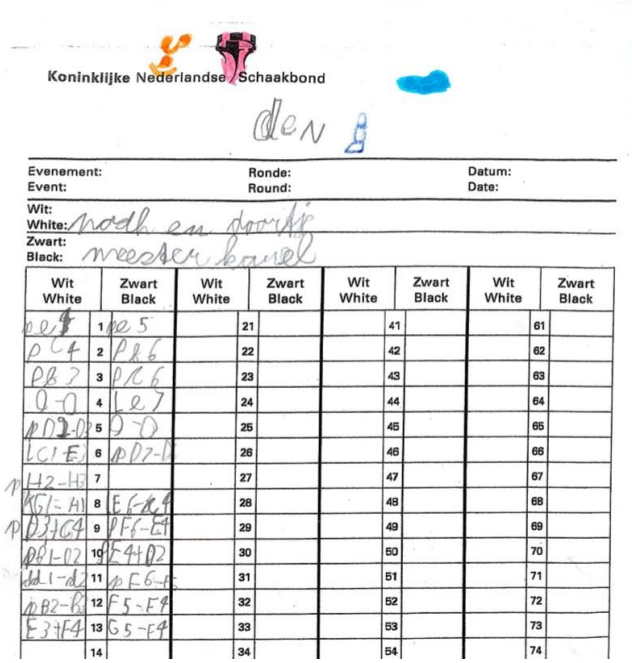

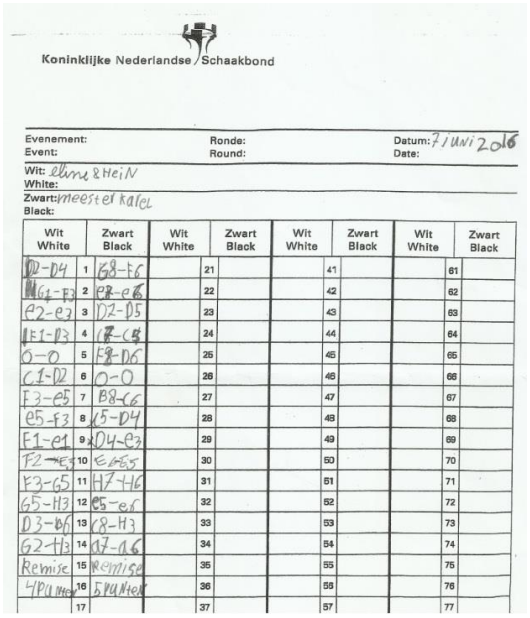

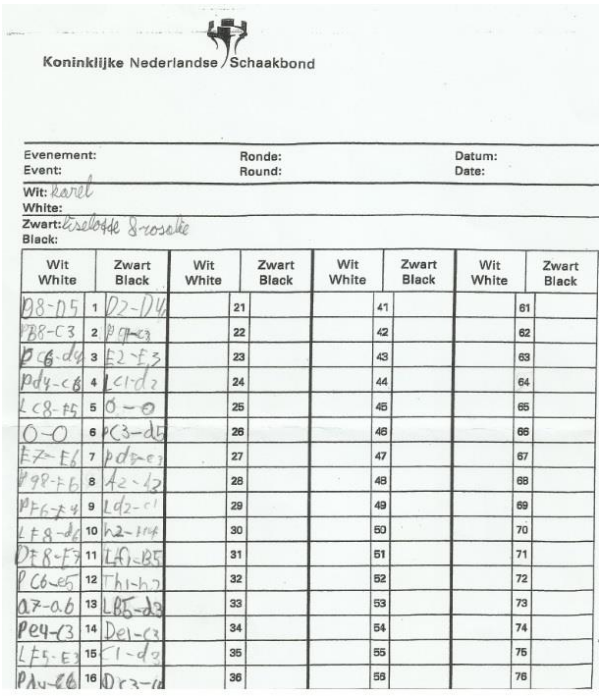

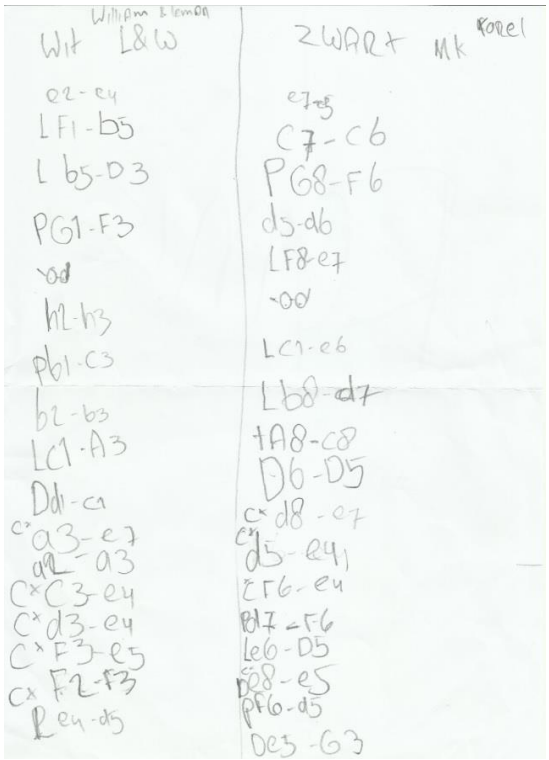

Vier duo's in klas H2 noteerden hun partij.

Slotsimultaans cbs Oud Zandbergen

Traditiegetrouw sloot Karel van Delft het schaakseizoen op basisschool cbs Oud Zandbergen (Huis ter Heide) af met simultaans. Kinderen van de klassen H1 en H2 konden kiezen of ze alleen, per duo of trio tegen hem wilden spelen. De meeste partijen kwamen niet verder dan het middenspel omdat Karel tussendoor veel uitleg gaf en zetten terug liet nemen.

Af er toe kwam er ook een openingsvalletje aan te pas, zoals in de Russische opening:
1.e4 e5 2.Pf3 Pf6 3.Pxe5 Pxe4 [3...d6] **4.De2 Pc5 5.Pc6+** en de zwarte dame gaat verloren.

Zie ook een korte video: www.youtube.com/watch?v=jYOh2Rj09Lg&feature=youtu.be.

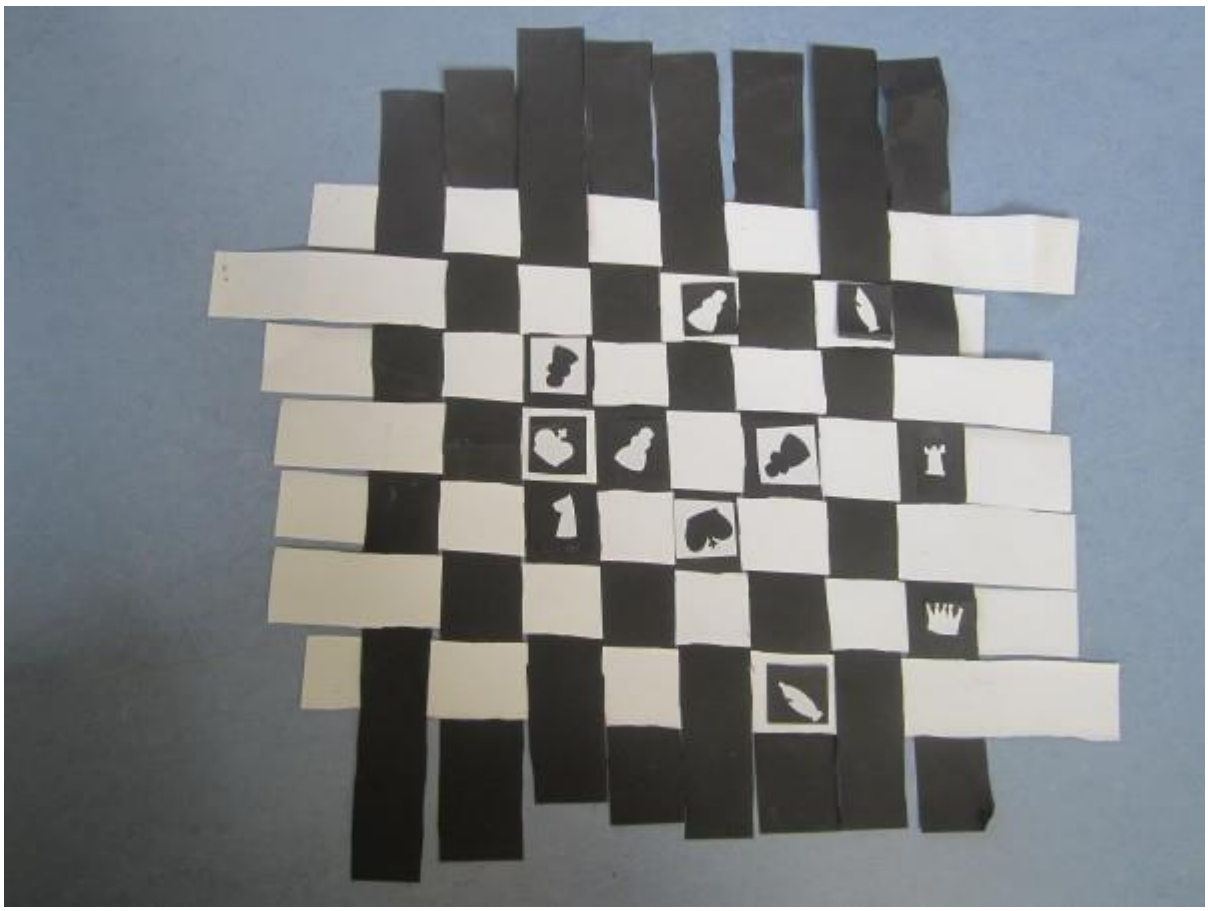

Mat in één. Gemaakt in klas L2 van De Lettertuin.

Schaakexpressie-puzzel gemaakt in klas L2 van De Lettertuin.

Schaakstuk van rolletje papier. Klas L1 De Lettertuin.

Schaakmemory. Klas L2 De Lettertuin.

Schaakmozaïek. Klas L1 De Lettertuin.

Stukken knippen. De Lettertuin L1.

Stripverhaal geschiedenis van het schaken. De Prinsenakker.

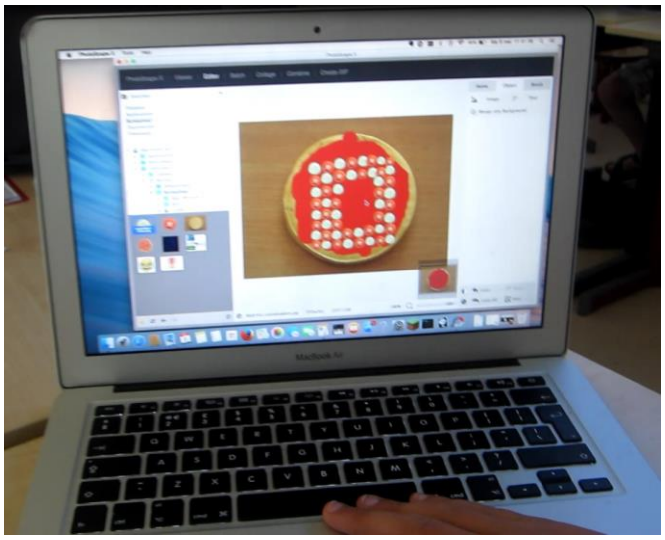

Pizza schaak. De Prinsenakker.

Schaakexpressie op basisscholen

De afgelopen weken is er in diverse schoolklassen van Karel van Delft weer Schaakexpressie gedaan.
Zie hier boven enkele resultaten.
Schaakexpressie is een combinatie van een schaakonderwerp en een expressievorm.
Zie ook www.schaakacademieapeldoorn.nl/databank/20-schaakexpressie-hoe-pak-je-het-aan.

www.voorsterschaakclub.nl

Wit lokt zwarte dame weg via 26.Txe8+ (Wedda-Zafari, Voorst 2016)

Wit maakt het af met 39.Lxf7! (Wedda-Jansen, Voorst 2016)

Dries Wedda wint Open Voorster Kampioenschap 2016

Dries Wedda heeft 30 mei de A-groep van het Open Voorster Kampioenschap 2016 gewonnen.
Een remise in de laatste ronde tegen Martijn Boele volstond voor de titel.
Wedda scoorde 5 uit 6. Hij speelde remise tegen de uiteindelijke nummers 2 en 3 (Martijn Boele en Lutsen Dooper) en versloeg de nummers 4 en 5 (Fokke Jonkman en Michiel Jansen).
De ranglijsten en foto's staan op de site van de Voorster Schaakclub.

Karin Pruijssers won vorig jaar het eerste NK voor speciale doelgroepen. (afbeelding: site stichting)

Stichting Schaakpromotie Apeldoorn: NK Rapidschaak voor Speciale Doelgroepen

Voorzitter van de stichting Harald van Riessen meldt in een persbericht:

Recent is de Stichting Schaakpromotie Apeldoorn opgericht. Het doel van deze stichting is het promoten van de schaaksport in Apeldoorn. Daartoe organiseert de nieuwe stichting evenementen en toernooien op schaakgebied. De stichting is van plan om in het najaar van 2016 de traditie van een sterk bezet 6-rondig weekend-schaaktoernooi in Apeldoorn weer nieuw leven in te blazen. Daarnaast organiseert de stichting in september 2016 het NK-Rapidschaak voor Speciale Doelgroepen.

Een van de toernooien die door de Stichting Schaakpromotie Apeldoorn wordt georganiseerd, is het Nederlands Kampioenschap Rapidschaak voor Speciale Doelgroepen. Deelnemers hebben een school voor Zeer Moeilijk Lerenden (ZML) bezocht of Praktijkonderwijs (PrO) gevolgd. Bij Rapidschaak heeft iedere speler 20 minuten bedenktijd voor een schaakpartij. Het toernooi is ook erkend door de Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB).

Alle schakers die het leuk vinden om te schaken tegen andere schakers die ook tot deze speciale doelgroep behoren, worden van harte uitgenodigd aan dit unieke schaaktoernooi deel te nemen. Er is geen leeftijdgrens. Iedereen kan dus op z'n eigen niveau plezier beleven aan schaken!
Dit unieke toernooi wordt gehouden in Apeldoorn op zaterdag 17 september 2016. Voor meer informatie verwijzen wij u naar: http://nkschakenspeciaal.nl

Talent? Vooral hard blijven doorwerken

Er is een 'war for talent' aan de gang. In razend tempo verschijnen er boeken en blogposts over talent en talentontwikkeling, en over hoe je talentvolle millennials behaagt en binnenhaalt. Maar wat blijkt: talent bestaat niet.

Jaap Meijers

Toch vreemd: alle boeken, blogs en seminars in de wereld bieden geen duidelijke definitie van het veelgebruikte begrip 'talent'. Ook niet de managers die naarstig op zoek zijn naar talent voor hun organisatie. Volgens sommigen gaat het om de slimste mensen, of degenen met het hoogste opleidingsniveau, of de mensen met de meeste relevante erva-

'Revolutionair!'

PIEK

Hoe gewone mensen buitengewoon kunnen presteren

Piek, hoe gewone mensen buitengewoon kunnen presteren, Anders Ericsson, Unieboek| Het Spectrum, 2016, € 19,99

digheden iedereen ergens heel goed in kan worden. Hij onderscheidt daarin 'doelbewust trainen' en 'opzettelijk trainen'. Met doelbewust trainen bedoelt hij dat je gericht oefent omdat je iets wilt veranderen, maar dat je verder geen nuttige kennis bezit voor het bereiken van je doel. Opzettelijk trainen is dat je je laat begeleiden door iemand die weet wat je nodig hebt om het hogere doel te bereiken. 'Met een coach die je de basis leert, boek je sneller vooruitgang dan alleen met jaren van oefening.'

Het is nogal wat om te horen dat talent

Artikel journalist Jaap Meijers, Financiële Dagblad van zaterdag 28 mei.

Polgar – Waitzkin elementen opvoeding

- Stimuleer vroege leerervaringen
- Accent op stimuleren via de omgeving, geen aangeboren talent
- Hoge maar bereikbare doelen
- Spelenderwijs leren
- Maak kinderen al jong zelfbewust
- Veel variatie in oefeningen
- Systematische aanpak
- Realistische beoordeling van ontwikkelingspotentieel en draagkracht (versus draaglast)
- Onderken de beperkingen van het reguliere schoolsysteem
- Creëer een stimulerende omgeving
- Gekwalificeerde en empatische onderwijzers en trainers
- Kinderen zelf conclusies laten trekken tijdens leerprocessen
- Doseer succeservaringen
- Ontwikkel stapsgewijs doorzettingsvermogen
- Accepteer dat kinderen onvermijdelijk fouten maken
- Vertrouw op de intrinsieke motivatie van kinderen
- Projecteer geen overdreven verwachtingen op kinderen
- Neem kinderen serieus
- Neem persoonlijkheidskenmerken en ontwikkelingsfasen in ogenschouw

Uit module 14 'Rol van ouders' van workshop 'Schaaktalent ontwikkelen' van Karel van Delft.
Voor de thema's en een impressie zie www.schaakacademieapeldoorn.nl/lezingen-en-workshops.

De schaaktop bereiken: talent of sociale determinanten?

Laszlo Polgar (vader van GM Susan, IM Sofia, GM Judit): 'Geniuses are nurtured, not born.'
Zie ook: https://en.wikipedia.org/wiki/L%C3%A1szl%C3%B3_Polg%C3%A1r
Volgens wetenschapper Anders Ericsson bestaat talent niet, maar is de top bereiken een kwestie van hard en gericht trainen ('deliberate practice').
Voor een lijstje sociale determinanten die stimuleren dat iemand de top bereikt zie:
www.schaakacademieapeldoorn.nl/databank/14-onderzoeksverslag-op-weg-naar-de-schaaktop.

Hidde vindt het prima dat er een voetbalfoto in de nieuwsbrief komt. 'Maar dan moet er ook een schaakfoto bij.'

Jong geleerd, is oud gedaan. Wordt Hidde een voetballer, een schaker of allebei? Carlsens trainer Simen Agdestein speelde acht maal in het Noorse nationale voetbalteam en is grootmeester. Een gezonde geest in een gezond lichaam.

Geboorte-effect bij schakers?

Bij voetbal is het aangetoond. Bij andere fysieke sporten is het aannemelijk: het geboorte-effect. Als jongetjes van bijna acht met jongetjes van net zeven voetballen, is het niet zo moeilijk te raden wie gemiddeld sterker zijn. Als je puur naar betere prestaties kijkt bij een selectieproces, zou je wel eens de verkeerde kunnen kiezen.

Schaken is geen fysieke sport. Of dergelijke selectieprocessen ook bij jonge schakers optreden is een interessante vraag.

Het is in ieder geval zinnig je de vraag te stellen hoe je selecteert. Bijvoorbeeld bij deelname aan kampioenschappen. Marcel Boel (eFXO Apeldoorn 2) vertelde ooit dat hij er niet blij mee was dat hij altijd tegen (later) GM Friso Nijboer moest spelen in de jeugdkampioenschappen van de OSBO. Als er dan maar eentje naar het NK gaat, en jij dat niet bent, is dat niet stimulerend.
Ook heb je nog zoiets als 'laatbloeiers'. Volgens psycholoog professor Jelle Jolles kunnen dat 'hoge bomen' worden. Als ze de kans krijgen zich te ontwikkelen.
Bij training, coaching en selectie is het zinvol rekening te houden met diverse ontwikkelingsaspecten. Je kunt rekening houden met individuele eigenschappen en omstandigheden van jeugdschakers. Motivatie is in ieder geval een belangrijke factor.

Een ander aspect is 'sociale omgeving'. Opmerkelijk is dat spelers uit geboortejaar 1979 erg sterk zijn. Zie ook Johan Hut: www.schaaksite.nl/2011/08/28/ruud-janssen-grootmeester.
Als je groepen van één of twee kiest, kom je bij Timman en dergelijke uit. Kies je tien spelers per geboortejaar dan kom je op 1979 uit. Deels is dat wellicht toeval (er moet één jaar het sterkste zijn), maar opvallend is dat de spelers uit dat geboortejaar het goed met elkaar konden vinden en heel veel samenwerkten. De verjaardag van Merijn van Delft was wel eens qua rating sterker bezet dan het jeugd-NK (daar viel een enkeling uit).

Onderstaand verhaal staat in het boek 'Schaaktalent ontwikkelen' van Merijn van Delft en Karel van Delft. Preview: www.schaaktalent.nl/index.php/boek-schaaktalent-ontwikkelen.

A5.7 Self fullfilling prophecy

Een self fullfilling prophecy is een voorspelling die zichzelf waar maakt.
Deels zien mensen wat ze verwachten te zien. Als dat niet realistisch is, kan dat negatieve gevolgen hebben.
In wetenschappelijk onderzoek is studenten en zeekadetten gevraagd na een film aan te geven hoeveel politieagenten bij een studentenrel een klap hadden gekregen. De studenten namen minder dan het feitelijk getal waar, de zeekadetten meer.
Zo zien ook tactisch georiënteerde schakers eerder tactische mogelijkheden in een stelling en positioneel georiënteerde spelers positionele voortzettingen.
Als trainers getalenteerde jeugdspelers voorhouden dat het toch nooit wat met hen wordt, kunnen die jeugdspelers dat gaan geloven. Als ze zich bijgevolg ook minder gaan inspannen, bereiken ze niet veel. Dan krijgt zo'n trainer alsnog gelijk.
In dit verband zijn de begrippen false positive (onterecht als goed beoordeeld) en false negative (onterecht als fout beoordeeld) van belang. Iemand kan wel of niet talent en motivatie hebben en wel of niet geselecteerd worden voor extra training.
Als een jeugdschaker onterecht niet wordt geselecteerd worden hem ontwikkelingsmogelijkheden onthouden. Als hij niets te zoeken heeft bij een selectie wordt er onnodig in hem geïnvesteerd.
Bij het beoordelen of iemand geschikt is voor extra training, kan degene die dat beoordeeld in diverse valkuilen trappen. Er is bijvoorbeeld sprake van een 'geboorte-effect'. Psycholoog Ad Dudink heeft dat aangetoond bij jonge voetballers. Bij volwassen voetballers bleken er opvallend veel in het najaar geboren te zijn. Een kind van bijna acht jaar is gemiddeld fysiek sterker dan een van net zeven. Als die kinderen samen trainen en spelen zal de oudere de jongere makkelijker overklassen en eerder geselecteerd worden. Terwijl dat niets over zijn ontwikkelingspotentieel zegt.
Ook kan een jeugdspeler bijvoorbeeld in de stress schieten op selectiedagen.
Dergelijke valkuilen zijn te voorkomen door een beoordeling op meerdere manieren te laten plaatsvinden. Bijvoorbeeld door naar trainingsinzet te kijken, prestaties in competities, door met ouders en trainers te praten. En niet in de laatste plaats: met het kind zelf praten en hem observeren.
Talenten zijn vaak te herkennen aan het ontwikkelen van eigen ideeën tijdens trainingen en in partijen. Echte talenten zijn ontdekkers, ze willen graag iets 'geks' uitproberen..
Een kind dat zijn halve slaapkamer met schaakattributen heeft volgehangen, wordt misschien geen wereldtopper, maar wel iemand die veel activiteiten in de schaakwereld zal ontplooien.
Als hij de kans krijgt…

Marco Beerdsen meldt:
Het geboorte effect in sport (Relative Age Effect) is voor het eerst ontdekt bij ijshockeyers in Canada in de midden jaren 80, door psycholoog Roger Barnsley. (zie Barnsley, RH, Thompson AH and Barnsley PE. (1985). Hockey success and birthdate: The relative age effect. Canadian Association of Health, Physical Education and Recreation (CAHPER) Journal 51: 23–28.) Het zogenaamde Matthew effect (cumulative advantages) is voor het eerst genoemd door Robert Merton in 1968 (artikel: http://www.garfield.library.upenn.edu/merton/matthew1.pdf of https://www.unc.edu/~fbaum/teaching/articles/Merton_Science_1968.pdf). Hij beschrijft daarin het effect in de wetenschappelijke wereld. Malcolm Gladwell koppelt dit effect in Outliers (2008) aan de sportwereld, en refereert aan Barnsley als hij de opbouw van het jeugdijshockey in Canada als voorbeeld neemt. De laatste jaren is er behoorlijk wat aandacht in sport wetenschappen voor het effect, en wordt er zelfs geprobeerd een empirisch model te bouwen, om voorspellingen over sport carrières te kunnen doen. Zie http://www.pnas.org/content/108/1/18.full "Here we demonstrate testable evidence of the age-old Matthew "rich get richer" effect, wherein the longevity and past success of an individual lead to a cumulative advantage in further developing his or her career. We develop an exactly solvable stochastic career progress model that quantitatively incorporates the Matthew effect and validate our model predictions for several competitive professions."
Een random aantal bronnen dat het effect bespreekt:
http://sportsscientists.com/2009/01/the-matthew-effect
http://psychcentral.com/blog/archives/2013/03/23/the-relative-age-effect-in-sports-its-complicated
https://attainingmentalfocus.wordpress.com/2013/02/28/the-relative-age-effect-in-sports
http://www.mytpi.com/articles/juniors/the_matthew_effect_-_relative_age_effect

Rechts GM Viktor Kortchnoi, links IM Mark Dvoretsky, Apeldoorn 1999. Achtergrond links IM Yochanan Afek, rechts IM Rob Hartoch. Het was de eerste keer dat de twee tegen elkaar speelden. Foto uit boek 'Schaaktalent ontwikkelen'.

RIP GM Viktor Korchnoi
GM Viktor 'de Verschrikkelijke' Korchnoi is overleden. Op 6 juni 2016, op 85-jarige leeftijd.
Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Viktor_Korchnoi
Partijenoverzicht: www.chessgames.com/player/viktor_korchnoi.html
In Memoriam: www.chess.com/news/viktor-korchnoi-1931-2016-1214#.V1Z2BHgvQBQ.facebook

Merijn van Delft meldt: In de Chessbase database wordt zijn naam geschreven als Kortschnoj.
Arthur van de Oudeweetering meld: Eigenlijk is de t overbodig in de correcte Engelse transcriptie van Корчной. De Nederlandse transcriptie is 'Kortsjnoj'
Richard Vedder beschrijft dat de legende zelf zijn naam schreef als Kortchnoi:
www.schaaksite.nl/2016/06/06/they-didnt-allow-me-to-watch-dirty-movies

Eenmaal speelde Korchnoi in Apeldoorn. In De Brinkhorst kwam hij in 1999 uit voor Rotterdam. Hij versloeg hij in de eerste klasse wedstrijd Schaakstad Apeldoorn – Rotterdam IM Mark Dvoretsky.

Kortchnoi – Dvoretsky Nederland 1999 – commentaar Dvoretsky
Bron cdrom Dvoretsky in Apeldoorn: www.schaaktalent.nl/DvoretskyApeldoorn/opstarten.htm.
De partij kun je als pgn downloaden via www.schaakacademieapeldoorn.nl/partijen-naspelen.

1.d4 c5 2.d5 e5 3.e4 d6 4.Lb5+ Pd7 5.a4 Le7 6.f4 exf4 7.Lxf4 Pgf6 8.Pc3 0–0 9.Pf3 Ph5 [9...Pg4!? 10.Lxd7!? (10.0–0 Pde5! *(10...Pge5 11.Lxd7)* 11.Pxe5 *(11.Pd2 Lg5)* 11...Pxe5 12.Lxe5 dxe5 /+/=) 10...Lxd7 11.0–0 (11.h3 Pe5! *(11...Pf6 12.0–0²; 11...f5!?)* 12.Pxe5 dxe5 13.Lxe5 Lh4+ 14.g3 Te8 *(14...Dg5 15.Df3 Dxe5 16.gxh4 f5 17.0–0–0²)* 15.Dh5! *(15.Lf4 Lf6„)* 15...f5! 16.gxh4 Txe5÷) 11...f5!?÷] **10.Ld2** [10.Le3 Lf6!? **a)** 10...Lh4+? 11.Pxh4 Dxh4+ 12.g3+-; **b)** 10...Pdf6!? 11.0–0 Pg4 12.Ld2 Lf6!? *(12...f5!?)* ; 11.0–0 De7] **10...Lh4+! 11.g3 Lf6 12.0–0 g6** [12...a6 13.Le2] **13.Lh6 Pg7 14.Lf4** [14.Lxd7?! Lxd7 15.e5 Lxe5 16.Pxe5 dxe5 17.Pe4 Lf5 18.Pxc5 Db6 19.Le3 Tac8 20.a5 Dxb2³] **14...De7 15.Dd2** [15.Lxd7?! Lxd7 16.e5 dxe5 17.d6 De6] **15...Pe5 16.Lxe5!? Lxe5 17.Dh6 f6** [17...Lf6!? /\ Nh5, Bg7 18.e5 dxe5 19.d6? Dxd6 20.Pe4 Pf5! Kortchnoi; 17...Ld4+!? 18.Kg2 Ph5 /\ Bg7] **18.Pxe5 Dxe5** [18...fxe5? 19.Txf8+ Dxf8 20.Dh4! /\ Rf1] **19.Tf4 Dh5?** [19...Dd4+!? 20.Kh1 Dd2 /\ Nh5 21.Td1 *(21.Le2!? Dxc2? 22.Th4 Dxb2 23.Dxh7+ Kf7 24.Tf1 Dxc3 25.Th6,)* 21...Dxc2 22.Th4 Ph5 23.Le2 Dxb2 24.Lxh5 gxh5 25.Dxh5 Tf7÷; 19...a6! 20.Le2 *(20.Th4 axb5 21.Dxh7+ Kf7 22.Th6 Dg5)* 20...Tf7 21.Taf1 Ld7 22.Th4 Pe8 23.Lg4 *(23.a5 Pc7* /\ Nb5*)* 23...Lxg4 24.Txg4 b5!„] **20.Dxh5 Pxh5 21.Tf2 Lg4?** [21...Lh3 22.a5 /\ a6 22...a6 23.Lf1 Ld7 24.Ta3! /\ Rb3-b6+/-; 21...a6 22.Le2 Pg7 23.a5 Ld7 24.Ta3! /\ Rb3-b6+/-] **22.Kg2!** [22.Le2 Lxe2 23.Pxe2 Kf7 /\ Ke7; 22.Taf1 Lh3] **22...a6 23.h3! Lc8** [23...Lxh3+ 24.Kxh3 axb5 25.Pxb5+-] **24.Ld3!** [24.Le2!? Pg7 25.Taf1 f5 *('25...Pe8±)* 26.g4 Ld7 27.exf5 gxf5 28.Ld3! ...fxg4 29.Lxh7+] **24...f5 25.Taf1 Pf6!? 26.exf5** [26.g4 Ld7 27.gxf5 g5±] **26...g5 27.Pe4!? Pxe4 28.Lxe4 Tf6** [28...Ld7 29.f6!? Lxa4 30.Lf5] **29.Kf3?!** [29.h4 gxh4 30.g4 h6 31.Th1 /\ R:h4, Kf3, Rfh2, g5] **29...Ld7 30.Kg4 h6** [30...Te8 31.Kxg5] **31.b3** [31.a5!?] **31...Te8 32.Ld3 b5 33.axb5 axb5 34.Te2** [34.h4 gxh4 *(34...c4 35.bxc4 bxc4 36.hxg5 hxg5 37.Lxc4 Te4+ 38.Kxg5)* 35.Kxh4 c4 36.bxc4 bxc4 37.Lxc4 Te4+ 38.Tf4 Txf4+ 39.Txf4 Txf5] **34...Txe2 35.Lxe2 Kg7 36.Ld3 Tf8 37.h4 Kf6!?** [37...gxh4!? 38.Kxh4] **38.hxg5+ hxg5 39.c4** [39.Th1 c4 40.bxc4 bxc4 41.Le4 Te8! 42.Th6+ Ke5 43.Th7 Td8!?= *(43...Lc8 44.Th2! Kf6 45.Th6+ Ke5 46.Kf3)*] **39...bxc4 40.bxc4 Th8 41.Kf3?!** [41.Ta1! Le8 42.Kf3] **41...Th2 42.g4 Th3+ 43.Ke4 Tg3 44.Le2 La4 45.Tc1** [45.Lf3!? Lc2+!? *(45...Th3)* 46.Ke3 Lxf5 47.Kf2 Ld3 *(47...Txg4!? 48.Lxg4 Lxg4 49.Ke3+)* 48.Td1! *(48.Th1 Txf3+ 49.Kxf3 Ke5! 50.Ke3 Lxc4 51.Th5 Kxd5 52.Txg5+ Ke6)* 48...Txf3+ 49.Kxf3 Lxc4 50.Ke4 Le2 51.Tg1 Kg6] **45...Th3 46.Lf3 Th2** [46...Lb3!? 47.Ke3 Ke5 48.Te1! (48.Kf2 Kf4 49.Le2 *(49.Tc3? Ld1)* 49...Th2+ 50.Ke1 Th1+ 51.Kd2 Txc1=) 48...Th2 *(48...Lxc4? 49.Kf2+ Kd4 50.Te4+ Kd3 51.Te6+-)*] **47.Kd3 Th3 48.Ke3 Th2** [48...Ke5 49.Te1] **49.Ta1 Lb3?** [¹49...Ld7 50.Ta8 Th7±] **50.Ta6!** [50.Le2 Th3+ 51.Kd2 Th2] **50...Ke5 51.Ta8 Th6** [51...Lxc4 52.Te8+ Kf6 53.Te6+ Kf7 54.Txd6+-] **52.Te8+ Kf6 53.Le2 La4 54.Ta8 Ld7 55.Tg8 La4 56.Kd2 Lb3** [56...Ld7 57.Ld1 /\ (.)] **57.Td8 Ke7 58.Tb8 La4 59.Ta8 Le8 60.Ld1 Th2+ 61.Ke3 Th3+ 62.Lf3 Th8** [62...Ld7 63.Tg8] **63.Le4 Th3+ 64.Kf2 Th8 65.Kg3 Th6 66.Lc2‡ Ld7 67.Tg8 Kf6 68.Kg2‡ Kf7 69.Txg5 Le8 70.Th5!** [70.Kg3 Kf6 *(70...Kf8!?)* 71.Tg8 *(71.Kf4 Lf7* /\ Rh1 *72.Tg6+ Txg6 73.fxg6 Le8 +-/=?)* 71...Kf7 72.Txe8! *(72.g5 Kxg8 73.gxh6 Kh7)* 72...Kxe8 73.g5] **70...Txh5 71.gxh5 Kg7 72.Ld1 Kh6 73.Kf2** [73.Kg3 Kg5 74.f6 Lf7 (74...Kxf6 75.Kf4 Lf7 76.Lf3! Le8 77.h6 La4 *(77...Kg6 78.Lh5+; 77...Lg6 78.Le4)* 78.Le4 Lb3 79.Ld3 La2 80.h7 Kg7 81.Kf5+-) 75.Lf3 Le8 76.Lg4‡ Kxf6 *(76...Lf7 77.Le6)* 77.Kf4 Lf7 78.Lf3! Le8 79.h6+-] **73...Kg5** [73...Lxh5 74.Lxh5 Kxh5 75.Kf3 Kg5 76.Ke4 Kh6 77.Kf4 Kh5 78.f6 Kg6 79.f7!+-] **74.Ke3 Ld7** [74...Kxf5 75.h6 Kf6 *(75...Kg6 76.Lh5+)* 76.Lc2+-] **75.Lg4! La4 76.Kd2!** [76.f6? Kxf6 77.Kf4 Lc2 78.Le2 Lb1=] **76...Le8 77.Kc3 La4 78.Kb2‡ Le8 79.Ka3‡ Kh6** [79...Lxh5 80.Lxh5 Kxh5 81.Ka4 Kg5 82.Kb5 Kxf5 83.Kc6 Ke5 84.Kd7 Kd4 85.Kxd6 Kxc4 86.Kc6+-] **80.f6 Kg5 81.h6! Kxf6** [81...Kxh6 82.Le6 Lh5 83.Ka4 Le2 84.Kb5 Kg6 85.f7 Kg7 86.Kc6 Lxc4 87.Kxd6+-] **82.Lf5 Lh5** [82...Kf7 83.Ld3 Kf6 84.Kb3 /\ Kc3-d2-e3-f4+-] **83.Ka4** [83.Ld3 Ld1 84.Kb2+-] **83...Le2 84.Kb5 Kf7 85.Lc2! Lf1 86.h7!** [86.Lb3? Ld3 87.Kc6 Ke7=] **86...Kg7 87.Lb3 1–0**

IM Arthur van de Oudeweetering meldt:
Er valt natuurlijk heel veel over het turbulente leven en de lange carrière van Korchnoi te vertellen. Daarbinnen was Korchnoi een beetje Nederlands. Dit sinds hij in 1976 asiel aanvroeg en in 1977 met overmacht nationaal kampioen werd. Hoewel hij niet kon worden behouden voor het Nederlandse schaak en hij uiteindelijk Zwitser werd speelde hij daarna nog regelmatig in Nederland, o.a. in de KNSB competitie voor Volmac Rotterdam. Hieraan heb ik nog wel een paar persoonlijke herinneringen.
Zo kan ik nog zijn geanimeerde reactie herinneren toen ik - voor Amstelveen uitkomend - tegen een jonge Jeroen Piket verloor (ik was zelf ook nog niet heel oud -J) vanuit een gewonnen stelling. Ik heb ook zelf nog tegen hem mogen spelen – een vooruit gespeelde wedstrijd in het Bondsbureau, toen nog in de Damstraat om de hoek bij de Dam in Amsterdam. Het werd remise en uiteraard was en ben ik trots op dat resultaat. Ik zou de partij echter nog moeten opduiken, wellicht in een oude L'Echecs, het clubblad van Amstelveen. Die liggen al tijden bij mijn broer in Enschede op zolder. Wat ik mij vooral herinner is een korte nazit, waarbij geen onvertogen woord viel. Veel later was ik na een andere KNSB wedstrijd tegen Rotterdam (wellicht niet meer Volmac) getuige van een 'grumpier' Korchnoi in de analyse, toen hij tegen Bertholee gewonnen had (die ook wel de durf had gehad zijn grote tegenstander tijdens de partij iets te drinken aan te bieden; tevergeefs uiteraard.)
Tegelijkertijd liet hij natuurlijk toen ook zijn fantastische inzicht zien in die analyse.
De man die veel meer kan vertellen over Korchnoi is natuurlijk Genna Sosonko. Voor zover ik me herinner – wellicht zit ik er naast - heeft hij nooit in het Engels over Korchnoi gepubliceerd, maar op www.chess-news.ru staat nu een artikel in het Russisch, dat was geschreven ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Korchnoi, getiteld "bezetenheid". De gedrevenheid en vechtersmentaliteit van Korchnoi zijn voor velen vast een inspiratiebron. De eerste berichtgeving uit het internationale schaak voor mijzelf was de Baguio match tegen Karpov in 1978, de tijd dat je nog krantenknipsels met partijnotaties verzamelde. Ik leefde mee met Korchnoi die als underdog van 5-2 terugvocht naar 5-5.
Ik denk dat o.a. zelfkritiek en een grote gedrevenheid om door analyse tot de kern te komen (getuige zijn gepubliceerde geannoteerde partijen) hem vele jaren daarna nog aan de top hebben helpen houden - tot op hoge leeftijd. Hij was een geweldige, veelzijdige speler en een enorme liefhebber van het spel. A terrible loss.

Arthur meldt aanvullend:
http://chess-news.ru/node/21598 is het artikel van Sosonko – ook al mooi vanwege de foto's.

In zijn wekelijkse Playchess uitzending op woensdagavond 8 juni besprak Merijn van Delft de partij Kortchnoi – Nijboer, Rotterdam 1993. Merijn was daar zelf bij aanwezig, in gezelschap van Marijn Visschedijk, Tim Lammens en Karel van Delft.

Wednesday training 249 - RIP Viktor Kortchnoi
[Merijn van Delft]
Kortchnoi-Nijboer, Rotterdam 1993 **1.d4 Pf6** [1...d5 2.c4 c6 3.Pf3 Pf6 4.Pc3 a6 5.e3 b5 6.c5] **2.c4 g6** [2...e6] **3.Pc3 Lg7 4.e4 d6 5.Le2 0–0 6.Pf3 e5 7.0–0** [7.dxe5 dxe5 8.Dxd8 Txd8 9.Pxe5 Pxe4] **7...Pc6 8.d5 Pe7 9.Pe1** [9.b4; 9.Pd2] **9...Pe8** [9...Pd7 10.Le3 f5 11.f3 f4 12.Lf2 g5] **10.Le3 f5 11.f3 c5** [11...f4 12.Lf2 g5] **12.Pd3** [12.dxc6 bxc6 13.b4 *(13.c5 d5)* 13...Pc7 14.b5 d5 *(14...Le6 15.bxc6 Pxc6)* ; 12.g4 Kh8] **12...f4 13.Lf2 h5** [13...g5 14.g4 fxg3 *(14...h5 15.h3)* 15.hxg3 h5] **14.b4** [14.g4 hxg4 15.fxg4 g5] **14...b6 15.a4 a5 16.bxc5 bxc5 17.Tb1 g5 18.Pxc5!! dxc5 19.Lxc5 Pg6 20.Lb6** [20.La3; 20.d6; 20.Lxf8 Lxf8; 20.Lf2 g4 21.c5 *(21.fxg4)* 21...g3 22.hxg3 fxg3 23.Lxg3 Lh6] **20...Df6 21.c5 g4 22.d6 gxf3** [22...g3 23.h3 (23.d7 gxh2+ *(23...Dh4 24.h3)* 24.Kh1) 23...Lxh3 *(23...Dh4 24.d7)* 24.gxh3 Dh4 25.Kg2] **23.gxf3** [23.Txf3; 23.Lxf3] **23...Lh3 24.Kh1** [24.Db3+; 24.Pd5 Dg5+ 25.Kf2 *(25.Kh1 Dg2#)* 25...Dh4+; 24.Tf2; 24.Dd5+ Kh7 25.Dxa8 Dg5+] **24...Lxf1 25.Lxf1** [25.d7; 25.Dd5+ Kh7 26.Txf1] **25...De6** [25...Kh7 26.d7] **26.d7 Pf6 27.d8D Tfxd8 28.Lxd8 Pd7 29.Lg5 Tc8** [29...Pxc5 30.Pb5 **a)** 30.Dd5 Dxd5 31.exd5 *(31.Pxd5)* ; **b)** 30.Lh3 Dxh3 31.Dd5+ Kh7 32.Dxa8 Dxf3+; **c)** 30.Tb5; 30...Tc8 31.Pd6] **30.Dd5 Pgf8** [30...Dxd5 31.Pxd5 (31.exd5 Txc5 *(31...Pxc5 32.Lh3)* 32.Pe4)] **31.Le7 Pxc5 32.Lh3 Dxd5 33.Pxd5** 1–0 **33...Tc6 34.Tc1 1-0**

Zie ook gameviewer op Chessgames.com: www.chessgames.com/perl/chessgame?gid=1083792.

www.facebook.com/RealChess-630942083725151

Sheila Timp

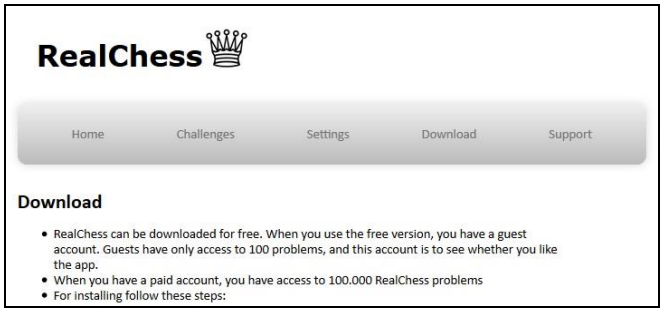

www.vanforeest.com/realchess/download.html

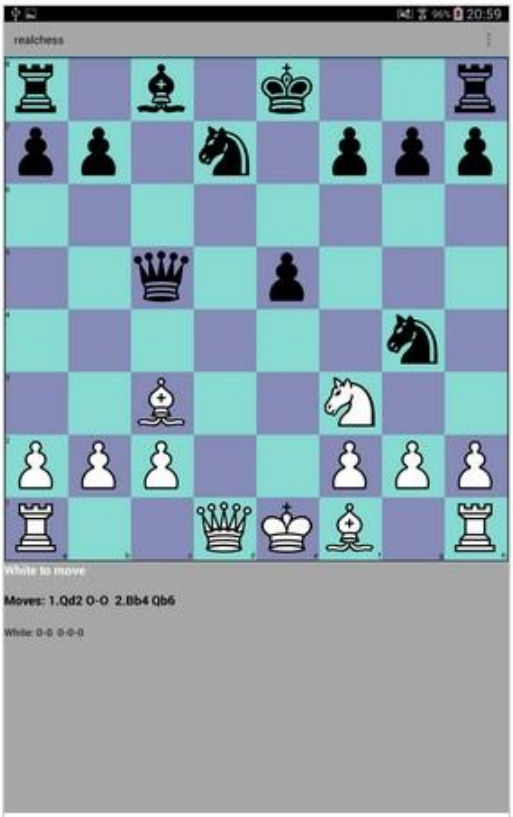

Calculate the following 2 moves ahead: 1.Qd2 0-0 2.Bb4 Qb6. Now find the best move for white.

The solution is Bxf8. The diagram above shows the position after the moves 1.Qd2 0-0 2.Bb4 Qb6. By doing these exercises you will train your visualisation skills. The programme let you choose between zero and 8 blindmoves.

RealChess training app van Sheila Timp

RealChess is een app om schaakvaardigheden te trainen. De app is ontwikkeld door Sheila Timp, moeder van GM Jorden van Foreest, Lucas van Foreest en Machteld van Foreest.
De app functioneert via Android.
De gratis versie bevat 100 schaakproblemen, de betaalde versie (10 euro) circa 100.000 problemen.
Alle stellingen zijn ontleend aan gespeelde partijen. Bij iedere stelling moet je de beste zet vinden.
Soms is dat een aanvallende zet, soms een verdedigende zet. Er zijn diverse moeilijkheidsniveaus.
Site: www.vanforeest.com/realchess.

Nr	Naam	1	2	3	4	5	6	Tot	Plaats
1									
2									
3									
4									
5									
6									

Ronde indeling 6 deelnemers

1:	1- 6	2- 5	3- 4
2:	6- 4	5- 3	1- 2
3:	2- 6	3- 1	4- 5
4:	6- 5	1- 4	2- 3
5:	3- 6	4- 2	5- 1

Indelingskaartjes voor 4 tot 20 spelers

Bij het spelen van een (halve) competitie zijn indelingskaartjes handig.
Op de site van Schaakclub Dordrecht staan kaartjes om groepen van 4 tot 20 spelers in te delen.
www.schaakclub-dordrecht.nl/joomlasite/index.php/en/diversen/indelingskaartjes-4-20-personen

Praggnanandhaa jongste IM in geschiedenis

Met 10 jaar en 10 maanden is 'Praggu' uit India de nieuwste jongste IM in de geschiedenis.
ChessBase: http://en.chessbase.com/post/praggnanandhaa-youngest-chess-im-in-history.

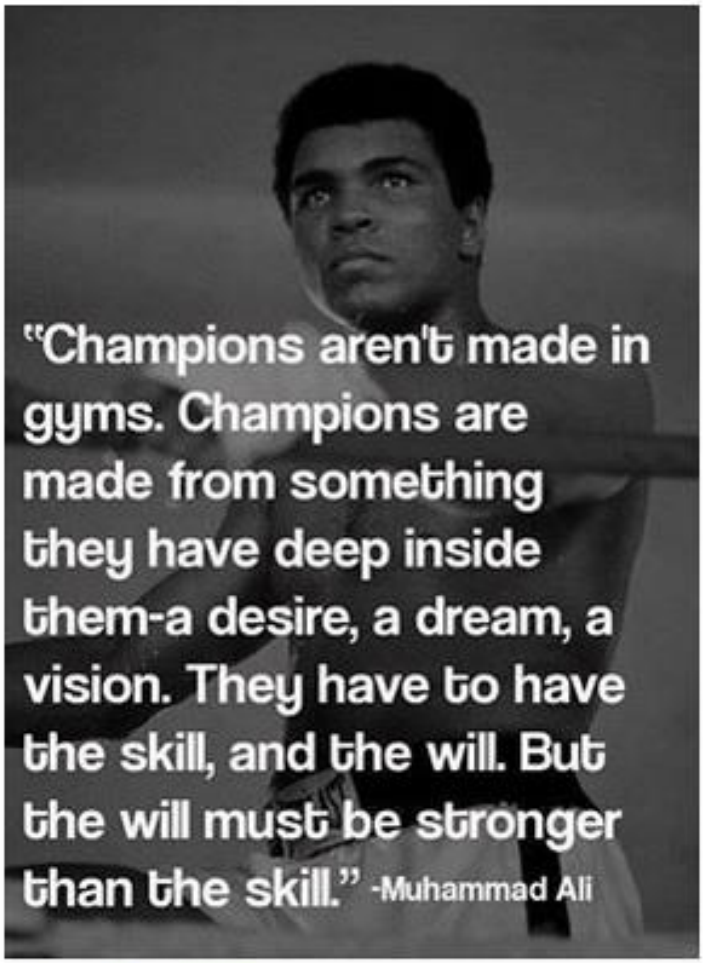

Garry Kasparov
13 uur ·

RIP to "The Greatest", Muhammad Ali, a man who was truly larger than life. Agree with his political stances or not, he blazed trails as sporting champion who was unafraid to speak his mind, consequences be damned. He used his fame as a boxer to promote causes bigger than himself despite huge pressure. Ali's champion's heart against those challenges, and then in the face of disease, made him a hero to millions long after his days in the ring were over.

Quote Muhammad Ali: The will must be stronger than the skill

GM Garry Kasparov over Muhammad Ali op zijn Facebook pagina:
www.facebook.com/GKKasparov/?fref=nf

Muhammad Ali in tien onvergetelijke uitspraken:
http://nos.nl/artikel/2109178-muhammad-ali-in-tien-onvergetelijke-uitspraken.html

Foto's The Guardian:
www.theguardian.com/sport/gallery/2014/oct/30/muhammad-ali-25-best-photographs-cassius-clay-legendary-boxer?CMP=fb_gu

Kalender

- Woensdag 15 juni Schaakschool Het Bolwerk
- Vrijdag 17 – zondag 19 juni Hilversum HSG Open www.hsgopen.nl
- 17 – 20 juni België Your Next Move wereldtopper, o.a. Carlsen, volg online: www.yournextmove.be
- Zaterdag 18 juni Derde NK Conditieschaak www.svlonneker.nl
- Zaterdag 18 juni NK Pupillendag FGH-categorieën www.schaakbond.nl/jeugd/njk/nk-pupdag
- Zaterdag 25 juni Pleinfestival Max Euwe Centrum Amsterdam www.maxeuwe.nl
- Zaterdag 25 juni OSBO en ASV jubileum www.osbo.nl
- ONK Dieren 25 juli – 4 augustus www.schaakbond.nl
- 1-14 september Olympiade
- 2- 4 september OSKA: Open Schaak Kampioenschap Arnhem
- 17 september Nederlands Kampioenschap Rapidschaak voor Speciale Doelgroepen, Apeldoorn

Jeugdtoernooien
Jeugdspelers kunnen ook meedoen aan toernooien voor volwassenen.
Site De Toren: http://ijsco.schaakverenigingdetoren.nl/IJSCOkalender.html
Site KNSB: www.schaakbond.nl/jeugd/jeugdwedstrijdkalender.
Site OSBO: www.osbo.nl/jeugd/kalenders/OSBO-KNSB-kalender1516.htm
Via links vind je de sites van de organiserende verenigingen.

KNSB kalender
www.schaakbond.nl/wedstrijdschaak/kalender/kalender/wedstrijd_summary_view?b_start:int=0&-C=
KNSB-competitie is de dag voor de eerste negen Stertrainingen.

Trainingsdata Stertrainingen Apeldoorn 2016-2017

18-09-2016 training 1
9-10-2016 training 2
6-11-2016 training 3
27-11-2016 training 4
18-12-2016 training 5
5-2-2017 training 6
12-3-2017 training 7
2-4-2017 training 8
7-5-2017 training 9
21-5-2017 training 10
11-6- 2017 training reserve

Apeldoornse Schaaksites

Schaakstad Apeldoorn / eFXO Apeldoorn www.schaakstad-apeldoorn.nl
De Schaakmaat www.deschaakmaat.nl
Schoolschaakclub De Regenboog www.schakenregenboog.nl
Schoolschaakclub De Sjofar http://schaakclubdesjofar.nl
Apeldoornse scholencompetitie www.vcsc.nl

Sites van Karel van Delft
Schaakacademie Apeldoorn www.schaakacademieapeldoorn.nl
Schaaktalent www.schaaktalent.nl
Chesstalent www.chesstalent.com
Schaken en autisme www.schaken-en-autisme.nl

Schaken en psychologie
Facebook groep Schaakpsychologie

Artikelen Karel van Delft op site Max Euwe Centrum
www.maxeuwe.nl/index.php/activiteit/columns